

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.



KANTOREN:

HOOFDBESTUUR } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST } TELEFOON 4519.



KOLONIAAL

ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST“:
TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

W. J. ANTONISSEN, Firma S. LIESTING

Opgericht 1842

Handel in FRANSCH COGNAC's, LIMONADE SIROPEN en BUITENLANDSCHE LIKEUREN.

Hoofdkantoor: WAGENSTRAAT 144a, Telef. H. 900

Filialen:

FRED. HENDRIKLAAN 87, hoek v. W. v. Dijkveldstr. Tel. Schev. 315
LAAN VAN NIEUW OOST-INDIË 61, Tel. H. 6305
PRINS HENDRIKSTRAAT, hoek v. Kinsbergenstr., Tel. H. 6204
PAUL KRUGERLAAN, hoek Steinlaan, Tel. H. 1660.

INHOUD: Uit de Oost-Ind. Mail. — Suriname. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Ind. Lit.-Overzicht. — Leestafels. — Mededeelingen.

Uit de O. I. Mail.

Gezondheidstoestand.

In de Inl. bladen van 1 en 2 Mei j.l. lezen wij gelukkig, dat het cholera-rapport geen nieuwe gevallen vermeldt. Een inlander overleed, zoodat nog onder behandeling bleven 4 Inlanders en 1 Chinees.

Verbetering waterafvoer.

Het ontbreken van eene behoorlijke afwatering naar zee van het ten zuiden van Kali Woelan gelegen gedeelte van het Wedoengbevoeringsgebied in de afdeeling Demak der residentie Semarang, heeft in de laatste jaren herhaalde overstromingen in die streek veroorzaakt. Vooral in Januari j.l. heeft tengevolge van den buitengewoon zwaren regenval deze streek veel te lijden gehad en hebben de sawahbezitters hun oogst grootendeels zien mislukken. Thans is besloten de bestaande afvoerleiding, de Kali Kentjeng van af de rawa Gonggang tot de Kali Djatiman en deze laatste tot aan zee te verruimen, waarvoor eene som van f 96000 is toegestaan.

De gezondmaking van Sibolga.

De „Javabode“ meldt, dat de ingenieur-deskundige J. E. de Meyier naar Sibolga (Sumatra's Westkust) is vertrokken, teneinde aldaar werkzaam te zijn in het belang van de assaineeringsplannen ten aanzien van deze stad, een der meest ongezonde plaatsen van Sumatra.

De maatregelen, welke er toe kunnen leiden, Sibolga van malaria te bevrijden, zullen bestaan in:

1e. Opruiming der muskietenbroedplaatsen, waartoe zullen moeten worden drooggelegd en droog gehouden vele uitgestrekte terreinen.

2e. Het zooveel mogelijk bevorderen van chinine-gebruik door de bevolking.

Ten einde Sibolga volkomen toe te rusten in den strijd tegen andere besmettelijke ziekten, behoort de plaats te worden voorzien:

3e. Van een stelsel van zooveel mogelijk gesloten leidingen, hetwelk met het oog op de terreingesteldheid ter plaatse kan dienen zoowel voor den afvoer van oppervlaktewater als van rioolvocht.

4e. Van een drinkwatervoorziening, welke kan voldoen aan alle eischen, te stellen aan kwaliteit en quantiteit van het te leveren water.

Ten einde ook voor de toekomst gewaarborgd te zijn, dat de stad zich uit een sanitair oogpunt oordeelkundig uitbreidt, behoort:

5e. Een plan van stadsuitbreiding voor Sibolga te worden in studie genomen en vastgelegd, dat in de eerste plaats heeft rekening te houden met een doelmatigen afvoer van oppervlakte-water en rioolvocht. De kosten, welke deze maatregelen meebrengen, zullen productief blijken te zijn.

Ofschoon de huidige gesteldheid van den grond aanleiding geeft tot hooge ziekte- en doods cijfers onder zijne

inwoners, zoo eigent zich de situatie van het terrein waarop Sibolga gebouwd is, toch bij uitstek om met betrekkelijk geringe onkosten te worden herschapen in een gezonde woonplaats.

Bandoeng viert feest.

De „Preangerbode“ schrijft: Heel Bandoeng is in feesttooi wegens de groote feesten ter viering van het vijftig-jarig bestaan der Kweekschool voor de Opleiding van Inl. onderwijzers, welk jubileum samenviel met den verjaardag van Prinses Juliana en de komst van den Landvoogd te Bandoeng. De feesten, welke worden bijgewoond door oud-leerlingen en pryajis uit de geheele Preanger, zijn begonnen met een optocht van oud-leerlingen, een groote Slametan en Volksspelen. De Kweekschool is fraai versierd.

De Landvoogd kwam met gevolg in auto's van Buitenzorg. Om half twee van Buitenzorg vertrokken, werd de tocht in ruim 4 uur volbracht.

Om 8 uur had het diner ten huize van den resident plaats. Aangezeten waren de G. G. en mevr. v. Limburg Stirum, de resident en mevrouw, de algemeene secretaris, de heer Hulshoff Pol, kapitein Boumeester en echtgenoot, de kapitein adjudant d'Engelbronner, freule Von Schmidt auf Altenstadt, de part. secretaris van Z.Exc. de heer Beucker Andraea, de assistent-resident de heer Coops, de regent, de generaal der genie de heer De Rochemont, de afdeelingcommandant kolonel Schutt, de chef van het wapen der cavalerie kolonel Daniëls, de hoofdintendant Bolte, de inspecteur bij het inlandsch onderwijs de heer Lameijn, allen met hunne echtgenooten, mevrouw Van Alphen van den Lembarweg met haar zoon, de directeur van O. en dr. E. Moresco en de adj.-inspecteur bij het Hollandsch-Inlandsch onderwijs, de heer Verboeket.

Om kwart voor tien reed het gezelschap naar de sociëteit, waar een voorstelling plaats had van een Hindoespel. Het stuk was prachtig gemonteerd en gearrangeerd door den onderwijzer der Kweekschool Scholten, die door den Landvoogd werd gecomplimenteerd. Het spel viel zeer in den smaak van de hooge bezoekers.

Uit Jogja.

De vergadering van den Prinsverbond was zeer druk bezocht. Circa 200 belangstellenden waren aanwezig. Het oude bestuur werd herkozen.

Acht lezingen werden gehouden. Voorgesteld werd een studiefonds op te richten voor de kinderen van Kraton-adellijken met steun van den Sultan.

De kosten voor den bouw van eene nieuwe landbouwschool te Jogja worden geraamd op f 31000. Aan de regeering zal worden gevraagd hout tegen den limiteprijs van het boschwezen te mogen betrekken.

Suriname.

In ons nummer van 8 Juni deelden wij mede, dat de Britsch-Indische Bestuursraad het besluit heeft genomen,

bekrachtigd door den Onderkoning, om de emigratie onder contract uit Britsch-Indië te verbieden. Er zou evenwel een overgangstijd van vijf jaren gegeven worden om de koloniën, die Britsch-Indiërs aanvoeren, in de gelegenheid te stellen, maatregelen te nemen om in hare behoefte aan arbeiders te voorzien.

In het blad „Suriname“ van 18 April vinden wij nu een tot den Engelschen Minister van Koloniën gericht rekest van den volgenden inhoud:

„Geeft met verschuldigen eerbied te kennen: De Surinaamsche Immigranten-Vereeniging, sterk ongeveer 2000 in Britsch-Indië geboren leden, ten deze sprekende voor de geheele Hindostanni kolonie alhier, welke ongeveer 28500 zielen telt,

dat de Britsch-Indiërs in Suriname met begrijpelijke belangstelling hebben gevolgd alles wat in de laatste jaren in Indië gezegd en geschreven is over de emigratie onder contract, zoodat het bericht, eerst kortelings hier ontvangen, dat de Indische Regeering thans overweegt of aan het huidige systeem van emigreeren geen einde behoort te komen, haar niet geheel onvoorbereid bereikt heeft;

dat zij zich geen oordeel aanmatigt over datgene wat de Regeering ten deze te doen staat, doch in alle bescheidenheid er meent op te mogen wijzen, dat het geheel ophouden van emigratie toevoer, voor de Hindostanni kolonie in Suriname ongetwijfeld schadelijke gevolgen zoude hebben;

dat deze Britsch-Indische nederzetting, hoewel jaarlijks in omvang en betekenis winnende, toch nog te jong en te weinig talrijk is te achten, om zonder geregelde toevoer van stamgenooten, zonder aanmerkelijke versterking, op een zelfstandig voortbestaan te kunnen hopen, op een voortbestaan, zooveel mogelijk onvermengd en, hoewel zich aanpassende aan de nieuwe levensomstandigheden, toch met behoud van veel wat de Indiërs met hunne aloude beschaving en rasgevoelens, altijd dierbaar moet blijven;

dat de kansen op een dergelijk voortbestaan in het land, dat zij thans bewonen, groot zijn, doordien het zeer schaars bevolkt is en nog groote uitgestrektheden vruchtbaar maagdelijk land liggen te wachten op de hand van den nijveren ontginner;

dat de Indiërs dus hier niet als elders geheel en al behoeven op te gaan in hunne omgeving en dus ook niet alle banden met het moederland verplicht zijn op te geven, zoodat de Hindostanni kolonie voor Indië later nog steeds een bron kan blijven van nationale kracht en een steunpunt voor nationale ondernemingen;

dat om dit doel te bereiken de nederzetting voor hare verdere ontwikkeling dan nog vele jaren behoefte heeft — in haar verzoekschrift aan de heeren Mac Neill en Chimman Lall wees zij er reeds op — aan toevoer van krachtige elementen, inzonderheid echter van vrouwen, doch dat hen nu de vrees bekruipt, dat een plotseling verbod tot emigreeren hare hoop ten deze den bodem zal inslaan;

dat zij gemeend heeft het vorenstaande onder de aandacht der Indische Regeering te moeten brengen, eerbiedig verzoekende, mocht al verandering komen in het bestaande systeem van emigreeren, dit niet zal beletten het



Hofl. van H. M. de Koningin.

O. C. L. VOSVELD,

Opticiën - Instrumentmaker.

Korte Poten 42 - Tel. 3957 - Den Haag.



Hofl. van H. M. de Kon.-Moeder

in het leven roepen naar hier van een doelmatig geleide en georganiseerde landverhuizing, mocht daaraan blijken behoefte te bestaan."

Wij achten dit adres een merkwaardig teeken des tijds. Er blijkt uit dat de Britsch-Indiërs — als contractarbeiders naar Suriname gekomen — het in hun nieuw vaderland niet kwaad hebben, en het is de groote vraag of een vrije landverhuizing voor de emigreerenden beter zal zijn dan een emigratie onder een contract, dat hun niet alleen verplichtingen oplegt, maar hun ook recht geeft op bescherming van bestuurswege, eene bescherming, die in alle onderdeelen wettig is geregeld en die gehandhaafd wordt door de daarvoor aangewezen organen.

De Britsch-Indiër, in zijn land aan arbeid gewoon, voelt de verplichting om te werken niet als een druk. Hij kent zijn rechten en, allermint genegen zich als slaaf te laten behandelen, staat hij er op, dat die nageleefd worden.

Enkele verbeteringen in het contract zijn misschien aan te brengen, maar de verbetering in het stelsel, die het meest urgent geacht moet worden, is een betere getalverhouding tusschen de immigranten van beide seksen. Er komen te weinig vrouwen. Vandaar de telkens voorkomende passioneerde drama's.

* * *

In de Surinaamsche bladen maakt men zich nog altijd druk over de vraag of de creolen al dan niet den landbouwarbeid schuwen. Ons wil het voorkomen dat men thans een schoone gelegenheid heeft om een antwoord op de vraag te krijgen. Verleden jaar deelden wij in dit blad mede, dat op de plantages Jagtlust en Wederzorg een proef genomen werd met de tewerkstelling van creolenjongens; wij vonden deze proef een belangrijke stap in de goede richting en zegden toe, op de zaak te zullen terugkomen, zoodra de Surinaamsche bladen daaromtrent berichten brachten. Sedert hebben wij daaromtrent niets meer gevonden in de Surinaamsche pers. Een onderzoek naar den arbeid der jongens zou veel licht verspreiden over de bedoelde vraag. Zijn zij aan het werk gebleven? En zoo niet, waarom?

Een der Surinaamsche bladen heeft het er telkens en telkens over dat het onderwijs er schuld aan is dat de creolen afkeerig zijn van landbouwarbeid. Opmerkelijk genoeg, hebben de Koloniale Staten in hun Voorloopig Verslag betreffende de begroting voor 1917, het standpunt van bedoeld blad ingenomen, niet voor de eerste maal trouwens.

In zijn Memorie van Antwoord zegt de Gouverneur daaromtrent:

„Het gewoon lager onderwijs, dat door het grootste deel der kinderen in de kolonie genoten wordt, beoogt vorming en ontwikkeling, die alle kinderen zonder onderscheid van stand of toekomst noodig hebben. Evenmin als het verband houdt met het beroep, dat de leerlingen later kiezen, hangt het samen met het hoofdmiddel van bestaan van een land. Wel dient de omgeving benut te worden ter illustratie van het algemeen ontwikkelend onderwijs, en kunnen bij dit laatste de gedachten op die omgeving gericht worden, maar of dit wel of niet gebeurt, het al of niet zich afwenden der bevolking van den landarbeid kan er het gevolg niet van zijn, evenmin als de meer of mindere zorg, die aan de lichamelijke opvoeding en de karaktervorming besteed wordt, hiervan oorzaak kan zijn."

Of de Staten door dit verstandige antwoord zullen inzien dat zij in andere richting moeten zoeken?

* * *

In het evengoemde Voorloopig Verslag is het denkbeeld aan de hand gedaan om, ter versterking der koloniale geldmiddelen, gedurende 5 jaren een matige retributie te heffen van geproduceerde suiker, koffie, maïs en binnenlandsch gedistilleerd. Men kan nauwelijks zijn oogen gelooven! Voortdurend wordt er gezegd, dat men maatregelen moet treffen om voor de cultures het buitenlandsche kapitaal te lokken. En dan zou men landbouwproducten willen belasten! Weten de heeren niet, dat het kapitaal een hysterische juffrouw is, die men met groote omzichtigheid moet behandelen? Het is jammer dat de Gouverneur in zijn antwoord de juffrouw niet dadelijk heeft gerustgesteld. Deze taak zij overgelaten aan den Minister van Koloniën bij de indiening der Surinaamsche begroting voor 1917.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Bede om recht. R. Saleh plaatst in „De Voorpost" het volgende: Op den avond van Zaterdag op Zondag den 12en Februari j.l. zou Zijne Hoogheid de Soesoehoenan van Solo te Cheribon een visite afleggen bij den majoor der Chineezers. De inwoners dezer stad maakten van de gelegenheid gebruik om dezen Javaanschen vorst te zien en stonden in drommen hem op te wachten, den vorst, die voor de eerste maal zich te Cheribon zou vertoonen. Plotseling kwam een politieagent van blanke huidskleur al slaande die menschen gelasten achteruit te gaan. Toevalligerwijs kreeg ook mijn saudara, R. Brata adi Soerja, Inl. postklerk, een slag op zijn kin, welke zoo goed aankwam, dat mijn saudara bijna achterover viel. Mijn saudara vroeg toen: „waarom slaat u mij mijnheer?" De politieman antwoordde met boosheid in zijn stem: „Jij hoeft geen praatjes te verkoopen! Ik behoor tot de politie. Jij moet achteruit gaan!" Mijn sau-

dara zei verder: „Mijnheer, ik ben reeds achteruit gegaan volgens uw presentatie, doch aangezien zooveel menschen achter mij staan, kan ik niet vlugger achteruit. Maar waarom slaat u alleen menschen, die vooraan en niet hen, die in de achterste gelederen staan?" Niet lang daarna kwam een politieopziener aan, en zeide: „Jij hoeft hier geen kabaal te maken, anders ga je de gevangenis in." Mijn saudara zweeg verder in zeven talen. Op Zondag 13 Februari maakte mijn saudara rapport van 't geval, doch uit domheid slechts bij den assistent-wedana, die dit rapport verder expediëerde naar den assistent-resident. Wat was daarvan het gevolg? M.i. iets, dat ieder moet verwonderen: Op 1 Maart j.l. werd mijn saudara ontboden ten kantore van den assistent-resident, moest hij naar het heette, voor de rol verschijnen. Hetgeen toen geschiedde, leek wel het achtste wonder van de wereld, want de politierechtbank bestond alleen uit den assistent-resident met een agent en geen djaksa. De assistent-resident zeide tot mijn saudara: „Kowe terlaloe Koerang adjar, brani dakwa sama politie."

Mijn saudara antwoordde daarop, dat hij daartoe den moed had, omdat hij in het publiek werd beleedigd en geslagen, hetgeen hij met getuigen zou kunnen bewijzen. Doch de assistent-resident zeide, dat hij die getuigen niet zou gelooven en veroordeelde mijn saudara tot een boete van f 25.— en als hij in gebreke bleef die boete te betalen, zou hij acht dagen moeten „brommen" (k r a k a l). Daarop mocht hij zich verwijderen en kwam met tranen in de oogen bij mij zijn leed klagen. Hij had heelemaal niet gedacht, dat de zaak zich aldus zou ontwikkelen. Hij was zeer getroffen door het gevallen vonnis en teneinde toch maar de boei te ontloopen, waarvoor hij doodsbenauwd was, moest hij coute que coute f 25.— bij elkander scharrelen. Ik merk op, dat f 25.— voor den armen man een schat is, dien hij niet altijd bij de hand heeft, een klerk sadja met zeer klein traktement kan waarlijk niet met honderden smijten. Hij was dan ook verplicht leentje buur te spelen tegen zeer hooge rente, terwijl veel van zijn huisraad naar „Oome Jan" verhuisde, alles teneinde de acht dagen „brommen" te ontloopen. Dit is de reden waarom ik u (Heer redacteur) beleeft verzoek uwe aandacht aan deze zaak te wijden: iemand van uw eigen bangsa, die onschuldig moeilijkheden vindt op zijn weg door toedoen van een andere bangsa, die de regelen van adil absoluut niet in het oog houdt, meer nog, met voeten treedt. Ook hoop ik, dat u degene, die daarvoor aansprakelijk is, daarop attent zult maken. U zult dit wel doen, daar, naar ik gehoord heb, u zich beschikbaar stelt voor uwe landgenooten, die nog zooveel onrecht hebben te verduren. Voor uwe moeite bij voorbaat mijn dank."

De Vereeniging „Narpowandowo". Deze bestaat slechts uit familieleden van den Soesoehoenan van Soerakarta en heeft onlangs door tusschenkomst van den Resident van dit gewest, schriftelijk aan den Vorst om inlichtingen gevraagd, voor welke rechtbank hare leden moeten terechtstaan, als zij eenig delict plegen op het gebied van een ander vorst (in casu Mangkoenegoro). Volgens een door haar aangehaald Staatsblad zouden zij onderworpen zijn aan de rechtspraak van hun eigen vorst. Dergelijke zaken moeten in vroegere jaren reeds zijn voorgekomen en nu zijn zij in de meening, dat zij onder alle omstandigheden voor de rechtbanken van hun eigen vorst terechtgesteld moeten worden. Batavia heeft evenwel anders beslist. De rechtspraak van den Soenan is beperkt tot zijn eigen gebied; zijne rechtbanken behandelen slechts de zaken, die daar binnen voorvallen. Wat buiten dit ressort geschiedt, wordt berecht volgens de rechtspraak van de plaats, waar het delict gepleegd werd. Vroeger moet reeds een dergelijke beslissing gevallen zijn; bovengenoemde vereeniging doet, alsof zij dat vergeten heeft, of daarvan onkundig is, zoo vermeldt de „Bintang Soerabaja."

Een nieuwe Inl. Vereeniging. Onlangs is te Batavia de Ver. Habiprojo Pangroekti-Koenarpo opgericht door de Inl. ambtenaren van de kampongs gang Aboe, Patjenongan en Kebonklapa (ter hoofdplaats Batavia), met het doel elkander bij sterfgevallen daadwerkelijker en financieelen steun te verlenen. Deze ambtenaren getuigen daardoor, volgens de „Pembrita Betawi", van een groote eensgezindheid. Zij worden niet op groote kosten gejaagd, want de statuten verbieden om bij sterfgevallen de tot nu toe gebruikelijke maaltijden aan te richten, voor hen die de overledenen de laatste eer komen bewijzen, een voor de nabestaanden lastige en kostbare gewoonte. Het bestuurslid, dat kennis krijgt van een sterfgeval ten huize van één der leden, geeft hiervan terstond kennis aan de andere leden, die zich haasten om hulp te verlenen, zóó dat de begrafenis met den meesten spoed en de minste kosten kan plaats hebben.

Nieuwe Inl. Weekbladen. Hetzelfde blad meldt het eerste nummer van de „Djawa Moeda", dat elken Zaterdag uitkomt en onder redactie staat van de heeren Djaja Pranata en Prawiro Dirdjo. Het wordt gedrukt te Weltevreden en heeft zijn correspondenten te Londen, Kaapstad, Ceylon, Constantinopel, Delhi, Bombay, Rangoon en Manilla. Het verschijnt gedeeltelijk in het Nederlandsch en Maleisch, zooals aanvankelijk de „Modjopait" deed. Het streven van dit nieuwe blad zal gericht zijn „op de verheffing en veredeling van een volk, dat eeuwenlang miskend is en helaas nog miskend wordt". Afgaande op genoemde correspondenten, zal daaraan gewerkt worden door mannen, over den geheelen aardbol verspreid!

Ook te Koetaradja is, volgens de „Pembrita Betawi" bij de Atjeh-drukkerij een nieuw weekblad ver-

De Haagsche Commissiebank

37-39 Prins Hendrikstraat - - - 's-Gravenhage.

Effecten - Coupons - Beleening

Prolongatie - Deposito - Cheques

Safe-Inrichting.



C.L. BOUCHER
WOONT
PAPESTRAT 11
SPECIALITEIT IN:
AMERIKAANSCH KANTOOR
ARTIKELN - VULPENHOUDERS
BOEKBINDERIJ - BOEKDRUKKERIJ
* STEMPELINRICHTING *

Middelbare School v. Handel en Administratie, LAAN v. MEERDERVOORT 104 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAT en INTERNAAT.

AFD. A. **Bijzondere Middelbare Handelsschool** met als onderbouw eene H. B. S. met 3 j. cursus. Bij beschikking van Z. Exc. den Min. van Binnenl. Zaken **gelijkgesteld** met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

AFD. B. **Bijzondere Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus.** Eveneens officieel als zoodanig erkend.

De 1e en 2e klasse van de beide richtingen vallen samen, zoodat over de keuze Handelsschool of H. B. S. 5-j. c. eerst beslist behoeft te worden na het afluopen der 2e klasse.

De school wordt ook door Meisjes bezocht.

Prospectus en inlichtingen bij den Directeur

F. TIJMSTRA.

Modemagazijnen

F. L. VAN BOMMEL

Vlamingstraat 8-10.

Prins Hendrikstraat 104-106

Nieuwe afdeling: Blouses

Prima Confectie.

Uitsluitend Prins Hendrikstraat 104

G. JANSSEN ^{v/h} Janssen & Coenen

DEN HAAG,
v. Merlenstraat 79,
Tel. 6388.

AMSTERDAM,
Binnenkant 34.
Tel. N. 1339.

Oost- en West-Indische Uitrustingen.

Leverancier van verschillende Stoomvaartlijnen.

MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,

Prinsestraat 35 - Den Haag,

Telefoon No. 3902.

RUYS' Handelsvereeniging

Amsterdam - Rotterdam - Den Haag - Groningen

„Multiplex Hammond Schrijfmachine"

Moderne Kantoormachines - Stalen Meubelen

Prinsestraat 27 - - - - - Telefoon 2804

schenen, de „Bentara Negri”, onder redactie van den heer J. Boon Jr., die tevens administrateur is, met medewerking van den heer Abdoelmanap. Het plan is hiervan later een dagblad te maken. Behalve meldenswaardige berichten en wetenschappelijke mededeelingen, zal het blad inhouden vertalingen van N.-I. Staatsbladen.

Bekeerd? De „Sinar Djawa” deelt mede, dat van de dessa Tampoeeran Samping (Djokdja) 100 Inlanders tot het Christendom zijn overgegaan, waaronder menschen van 50 jaar en ouder, maar ook kinderen van 6 en 7 maanden. Het blad vermoedt, dat zij uit armoede zich hebben laten doopen, met het vooruitzicht en onder de belofte van geholpen te zullen worden.

WAT DE CHINEES VERTELT.

De Centrale S. I. Nog vóór het vertrek van den heer Idenburg, werd de Centrale Sarikat Islam goedgekeurd en werden hare statuten in de „Javasche Courant” opgenomen, hetgeen vroeger door den G.-G. geweigerd was geworden. Als doel dezer vereeniging lezen wij: a. het bevorderen van de oprichting van vereenigingen, die ten doel hebben het verheffen van het geestelijk en maatschappelijk leven der Inlandsche bevolking en wier statuten in overeenstemming zijn met het daaromtrent bij artikel 3 bepaalde; b. het geven van raad en bijstand aan zoodanige vereenigingen in haar streven tot bereiking van haar doel; c. het vormen en onderhouden van aanraking en samenwerking tusschen zoodanige vereenigingen. Dit doel tracht zij te bereiken door alle middelen, die niet in strijd zijn met de wetten des lands, de goede zeden en de openbare orde. In boven aangehaald artikel III staat te lezen: „Leden der vereeniging kunnen alleen zijn rechtspersoonlijkheid bezittende vereenigingen, waarvan de statuten overeenkomen met den inhoud van de hieraan gehechte bijlage. Deze bijlage is echter nergens te vinden. Dit is volgens de „Sinar Djawa” zoo erg niet, maar wel heeft het blad bedenkingen tegen de samenstelling van het Bestuur dier centrale, bestaande uit: O. S. Tjokraminoto, koopman, voorzitter; Goenawan, koopman, onder-voorzitter; D. K. Ardiwinata, hoofdredacteur bij de Volkslectuur, penningmeester. Commissarissen: Hadji Achmad Seddzili, handelaar; Said Hasan bin Abdoerachman bin Semit, handelaar; Raden Mas Ario Soerjodipoetro, hoofdjaksa; Sosrokardono, particulier; Raden Djojosoediro, particulier; Raden Tjokrosoedarmo, particulier; Hadji Achmat Hizamzaini, handelaar; Raden Mohamad Joesoef, particulier; Raden Mas Pandji Soerjopranoto, Inlandsch landbouwleeraar; Abdoel Moeis, particulier; Raden Hasan Djajadiningrat, particulier; Mohamad Samin, particulier en Hadji Mohamad Arip, handelaar. Adviseur is: Hadji Achmad Dachlan, godsdienstleeraar. Het blad acht t.n.l. vooral bedenkelijk, dat Mohamad Samin en Goenawan in dit bestuur zitten. De eerste toch is de vroegere voorzitter van de S.I. te Medan, die in deze betrekking het bewijs geleverd heeft, niet de rechte man op de rechte plaats te zijn geweest, daar hij de afdeling toen vrijwel heeft laten verlopen, terwijl de tweede, Goenawan, zich nog niet gezuiverd heeft van de beschuldigingen, dat hij geld van de S. I. verduisterd zou hebben. Aannemende dat tegen hem gelasterd is, zoo is toch het algemeen wantrouwen tegen dezen leider niet weggenomen en kan zijn persoon de zaak benadeelen, terwijl nu juist de hoofdvereeniging goed moet trachten te maken, wat de plaatselijke afdelingen bedorven hebben. Het enthousiasme, dat men vroeger in Sumatra's Oostkust voor de S. I. had, is veel verflauwd. De coöperatieve winkelvereeniging van de S. I. aldaar heeft niets te beteekenen, tengevolge van het onberpeld krediet dat aan de leden verstrekt werd. Het geld der aandeelhouders is verdwenen. De afdelingen op Java werken niet naar buiten; er gaat geen kracht, geen leven van de S. I. uit. In elk geval vraagt men zich af: waarom vroeger een centrale S. I. een gevaar werd geacht en nu niet meer? Heeft de heer Idenburg vóór zijn vertrek de Inlanders hiermee blijde willen maken? Zoo besluit de „Sinar Sumatra”.

Een indrukwekkende Toespraak. De rede, door den resident van Soerakarta gehouden ter gelegenheid van de installatie van Mangkoenegoro VII heeft, volgens de „Pewarta Soerabaja”, indruk gemaakt ook op den Soesoehoenan en diens hof, evenals op de Rijksbestierder en diens aanhang. Wat gezegd werd tot de Mangkoenegar was ook van toepassing op de regeerders en het volk van Soerakarta. Ten zeerste heeft de aandacht getrokken, hetgeen de resident gezegd heeft ten aanzien van het legitimeits-beginsel, n.m. dat daarmede gebroken is en dat bij de keuze van een zelfbestuurder voortaan gelet wordt op de gaven van hoofd en hart. Het is niet voldoende geboren te zijn uit een garwopadmi (vrouw van vorstelijke bloede). De Soesoehoenan weet dus, waaraan hij zich te houden heeft, als hij er op gesteld is, dat later één zijner nakomelingen hem opvolgt. De resident heeft in zijn toespraak ook herinnerd aan den noesten arbeid der arme bevolking, waardoor al die hofgrootten in staat gesteld werden een zoo zorgeloos bestaan te overen.

Een Pracht-bruifloft. De Chineesch-Maleische bladen maken melding van het aanstaande huwelijk van mejuffrouw Dickie Tan Gin Ho, kleindochter van den millionair Tan Tjin Hie, majoor der Chineezzen te Cheribon, met

den eveneens schatrijken heer, The Tek Tien, te Semarang. Dit huwelijk zal worden voltrokken vóór of na de campagne der suikerfabriek Leuweunggadja, toebehoorende aan den vader der bruid. De bruifloft zal meer dan luisterrijk worden gevierd met 't oog op een eventuele overkomst van den Soesoehoenan van Soerakarta en de Ratoe Mas, die zulke aangename herinneringen hebben van de hartelijke ontvangst, die hen onlangs daar te beurt viel.

Chineesch Nationalisme. De Chineezzen in Ned. Indië — alzo de „Bintang Soerabaja” — wenden hunne blikken meer en meer naar China en Japan, gevoelende dat ook zij een eigen plaats moeten innemen in het wereldverkeer. De vroegere opvatting, dat zij na verloop van tijd in de Maleische maatschappij zouden worden opgelost, is voorbij, en heeft plaats gemaakt voor een vorming, die hen geschikt moet maken tot het voeren van groothandel en bedrijven in het Oosten. Het nationalisme is, als bij alle Oosterlingen, ook bij hen ontwaakt. Daarom stellen zij thans prijs op een opvoeding der jeugd met behoud van eigen taal en eigen beschaving. Het blad meent echter dat ook ten deze overdrijving schaaft, zooals in den laatsten tijd gebeurt, en de Chineezzen in Ned. Indië zich niet al te druk moeten maken over hetgeen in China gebeurt. Op verschillende plaatsen van Java werden bv. Chineesche drukwerken verspreid, aandringerende op het verzamelen van gelden ter verzending naar Hoenlam in China tot bestrijding van Yuan Ski-Kai. Deze drukwerken dragen het opschrift „Soen Pin Djepoo” en zijn te Soerabaja gedrukt. Naar aanleiding daarvan werd in het lokaal der Siang Boe (Chineesche handelsvereeniging) te hier plaatse een vergadering gehouden, waarin besloten werd tot de hierboven bedoelde geldinzameling over te gaan onder het devies „Hik Kok Kwan Kong Ik” (zij die hun land liefhebben). Mag de Hollandsche regeering op Java toestaan, dat gelden bijeengebracht worden om de Chineesche regeering te bestrijden? Zoo vraagt het blad en voegt daaraan toe: Maar afgescheiden hiervan, zouden de Chineezzen in N. I. niet beter doen hun geld te gebruiken om in eigen nooden en behoeften te voorzien?

Een nieuwe Chin. School. Te Japara is een particuliere Hollandsch-Chineesche school geopend, onder leiding van mejuffrouw Toorop. Vele Chineesche kinderen zullen van deze onderwijs-inrichting gebruik maken, meldt de „Perniagan”.

Van Vreemde Koloniën.

In English only.

Is 't waar, vroeg de heer Knobel aan den Minister van Koloniën, dat, terwijl 't verdrag, betreffende de grens tusschen het Nederlandsch gebied op Borneo en Britsch Noord Borneo, onlangs gesloten, in de twee talen is opgemaakt, dit verdrag volgens uitdrukkelijke verklaring in het protocol is „signed in English only”? De Minister zeide, dat het verslag door de gemengde commissie alleen in 't Engelsch is opgemaakt en onderteekend en dus ook alleen in die taal in het zoowel in 't Nederlandsch als in 't Engelsch gestelde protocol van goedkeuring kon worden opgenomen. De leden der commissie handelden in deze vrij. Het ligt, volgens den Minister, voor de hand, dat de Nederl. leden er in bewilligd hebben, dat het verslag alleen in 't Engelsch werd opgesteld, wijl vermoedelijk de Eng. leden der comm. niet 't Nederl. verstonden en de hulp van een beëdigd tolk ter plaatse niet te verkrijgen was.

Het antwoord van de Regeering komt er dus op neer de schuld op de Nederl. commissie af te wentelen. Maar het protest, dat opgesloten ligt in de vragen van den heer Knobel, vraagt er eigenlijk niet om wie de schuld heeft. Het feit wordt erkend, het wordt door de Regeering niet afgekeurd. Het staaltje van ons kleindoos wordt eigenlijk als bagatel opgenomen. De Minister van Koloniën voelt er 't gewicht niet van. Op deze wijze komt de verantwoordelijkheid toch ten volle voor hem. Wanneer van Den Haag en Buitenzorg de drang uitging om Nederland in zijn verdragen als gelijkgeboortige te doen optreden en erkennen, zouden de ambtenaren, die ons land bij 't maken van verdragen vertegenwoordigen, er zeker aan denken in de Nederlandsche verdragen ook 't Nederlandsch als gelijkwaardig te doen behandelen met de taal der wederpartij.

Het streven van het Nederlandsch Verbond, om Groot Nederland zich Groot Nederland te doen voelen, vindt nog weinig steun bij regeering en volk. Wat luttel wordt er b.v. eigenlijk gedaan om 't Boerenfolk te steunen in zijn hunkeren en verlangen om Hollandsch te blijven? De groote oorlog bevordert zeker de Fransche beweging in België. Toch biedt het brokstuk Vlaamsche beweging, dat de gastvrijheid van ons land momenteel geniet, een prachtige gelegenheid om die Vlaamsche beweging nader met ons land te verbroederen. Hoe luttel wordt in deze richting alweer gedaan. Duizenden Belgische kinderen, duizenden Belgische geïnterneerden, duizenden Belgische vrije lieden zijn in ons land te gast. Als een goed besef en een sterke wil bestonden om Nederland in zijn taal en door zijn taal te doen groeien, als 't bewustzijn bestond dat de stamverwantschap tot machtig doen versterkt moet worden, als er een wensch bestond om Nederland te doen noemen en roemen over zoo groot mogelijk gebied, zooals bloedrijke natien dit toonen, dan zou de Vlaamsche beweging thans in ons land, in haar broederland, zich ijverig tot den komenden strijd moeten toerusten, daarin gesteund door een welbewuste, gaarne uitgesproken, met trots erkende, stelselmatische medewerking van Noord-Nederland. Er wordt in deze richting wel iets gedaan, maar dit is niet de krachtige uiting van 't zich voelend Groot Nederland. Overal, als bij 't in English only der grensregeling in Noord-Borneo, gebrek aan gloedvolle impuls, door gebrek aan geloof in de toekomst van onzen stam.

De gouverneur der Philippijnen in N. I.

De heer Harrison heeft een bezoek aan Java gebracht, waarbij hij vooral veel onderwijsinrichtingen heeft mogen bezichtigen, maar waarbij hij toch ook gelegenheid gevonden heeft zijn bewondering te toonen voor het natuurschoon en voor de Hindoe-monumenten. Voor ons ligt de waarde van

ERNEST CASSUTTO & A. KERVEL

TANDARTSEN,

FREDERIK HENDRIKLAAN 45.

Telefoon: Scheveningen 122.

Spreekuur van 1 tot 3 (behalve Zondags).

INSTITUUT „HAAGSCHE TEEKENCURSUS”

OPGERICHT 1906.

Gevestigd Galileistraat 2a. - Den Haag.

Opleiding L. O. en M. O. Teekenen.
Onderwijs in Etsen, Schilderen en Kunstnijverheid.
Spreekuur: Dinsdag 7-9 n.m. en Vrijdag 2-3 n.m.
W. H. BIK.
Directie: J. VAANDRAGER.

HEINEKEN'S

Glazenwasscherij

STOOM JALOUZIEËN- EN ROLLUIKENFABRIEK

Fabriek van Geschilderde

Gordijnen

in meer dan 500 dessins

KLENUS' Stofzuigmachine

Hof- en Rijksleveranciers

'S-GRAVENHAGE

Kettingstraat No. 6 - Telefoon 2478

HAAGSCHE VEILING MAATSCHAPPIJ

Directie: P. H. HOLMAN

BLEIJENBURG 3-3a - 'S-GRAVENHAGE



KUNST- EN INBOEDEL VERKOOPINGEN

TAXATIE.

Voor bijvoeging uit nalatenschappen en particulier bezit gelieve men zich te wenden tot:

P. H. HOLMAN

Tel. Haag 8921

BLEIJENBURG 3a

Adverteeren doet verkoopen.

dit bezoek echter nog elders. Aan een particuliere correspondentie, voorkomend in 't Avondblad van de „N. R. Crt.” van 14 Juni, ontleenen wij hierover een en ander:

Na 3 jaren 't bestuur te Manila in handen te hebben, is deze millionair-democraat nog geheel vervuld van de gedachte om zoo spoedig mogelijk aan de Philippijnen de onafhankelijkheid te schenken, en daardoor hun tegenwoordigen regeeringsvorm, met een 1ste en 2de Kamer nog meer tot zijn recht te doen komen. Dat 't volk voor die hervorming nog niet rijp zal wezen, baart de gouverneur geen zorgen, in de Vereen. Staten heeft ook een broederoorlog tusschen N. en Z. als loutering gewoed en is ten slotte alles in normale banen terecht gekomen.

Te Buitenzorg voelde men voor die onafhankelijkheidsidee niet veel. Het voorbeeld der Philippijnen baarde er eerder zorgen, in verband ook met de actie van andere koloniale naburen. Het bezoek door Harrison te Buitenzorg gebragt, kan overigens belangrijke gevolgen opleveren voor verdere samenwerking der koloniën. Zoo is Manila opgenomen in de directe lijn Indië—Amerika, onder Nederlandsche vlag: Dit belooft goede resultaten, de gemeenschap van Amerika met zijn kolonie zal nu geregeld worden, zonder dat Japan behoeft te worden aangedaan, of van een Japansche boot wordt gebruik gemaakt.

Dit bezoek heeft ook aangetoond, wat de ijver van een wakker vertegenwoordiger van ons land in 't buitenland vermag. De consul-generaal te Manila, de heer Meerkamp, heeft gedurende 2½ jaar deze reis voorbereid en hij heeft ook een zeer werkzaam aandeel gehad aan 't tot stand brengen der vermelde stoomvaartverbinding.

In dezelfde correspondentie wordt, als tegenhanger van dit gewilde bezoek met nieuwe vooruitzichten, gewag gemaakt van de reis van een 80-tal mannen van naam uit Japan, ter opening van de bootlijn Formosa—Philippijnen—Menado—Soerabaja—Batavia—Singapore en terug naar Japan. Naar hij weergeeft, zullen tot de 80 bezoekers, die 't traject Soerabaja—Batavia over land doen, uitdrukkelijk geen politieke- of courantenpersoonlijkheden behoeven.

Japansche vlootuitbreiding.

Men beschouwe het als louter toeval, dat 't volgende bericht precies onder het voorafgaande komt te staan:

De „Frankf. Ztg.” weet te vertellen, dat de Japansche regeering voor 1916 bestellingen aan oorlogsmateriaal heeft aangenomen, tot een waarde van plm. 110 miljoen jen. Hiervan zal voor 85 miljoen aan het leger en voor 10 mill. aan de vloot worden geleverd. De rest, plm. 15.5 miljoen jen, is de prijs, dien Rusland, voor de 3 oorlogsschepen heeft moeten betalen, welke Japan in den oorlog met Rusland had buitgemaakt.

Nauwkeurige opgaven over de bestellingen, bij de particuliere nijverheid in Japan geplaatst, zijn niet verkrijgbaar, maar hun geheele waarde wordt voor 1916 op 130 miljoen jen, d. i. 30 procent hooger dan in 1915 geschat. Alles bij elkander, zal Japan dan in 1916 voor 240 miljoen jen aan oorlogsmateriaal leveren.

Zoals men weet, wordt beweerd, dat Japan veel oorlogsmateriaal van allerlei soort, aan Rusland levert. Hieraan wordt zelfs voor een deel toegeschreven, dat Rusland in zoo korten tijd zijn nieuwe menschenmassa's ook tot gewapende legers heeft kunnen maken.

De Amerikaansche nota aan Engeland en Frankrijk.

Toen de Duitsche nota aan N.-Amerika de voorwaarde stelde, dat de Vereenigde Staten Engeland en Frankrijk ook eens duchtig de les zouden lezen, aanvaarde Wilson wel de concessie van Duitschland, maar op de daarbij uitgedrukte wenschen gaf hij geen bescheid. Amerika zou in volle vrijheid weten, wat tegenover anderen te doen stond. Intusschen zal Duitschland, bij 't lezen der nu aan zijn vijanden gerichte Amerikaansche nota, zich toch wel overtuigd houden, dat zijn wenschen niet in den wind geslagen zijn. Ware wij er niet aan gewoon geworden booze nota's uit Washington, als stormen in een glas water te beschouwen, den zou de nota, door Lansing, namens de Amerik. regeering, aan de twee entente-mogendheden gezonden, eenige emotie kunnen bregen.

Engeland en Frankrijk hebben, tengevolge van vroegere betoogen, er van afgezien correspondentiestukken „in volle zee” aan te houden. Maar wat doen zij sedert? Zij verplichten schepen tot het aandoen van Engelsche havens, houden daar de post aan en leggen er beslag op. De post wordt dan doorzien. Wat hierbij ten slotte overblijft, wordt dikwijls met een tijdsverlies, dat niet meer is goed te maken, naar de plaats van bestemming doorgestuurd.

De nota zet breedvoerig de gevolgen hiervan uiteen, onder de voorbeelden, tot staving bijgebracht, wordt ons land meermalen genoemd. Onder de tegenstellingen wordt ten voordeele van Duitschland aangevoerd, dat bijv. de commandant van den hulpkruiser Prinz Eitel Friedrich de 144 postzakken van de „Florida” bij de eerste gelegenheid, die zich voordeed, naar hun bestemming doorzond.

De nota komt tot formeele bedreigingen. Zoo bijv. dat deze voortdurende schending tot zoodanige verliezen voor Amerik. burgers kan leiden en diengevolge misschien (kan en misschien) tot een verantwoordelijkheids der V. S. hiervoor, dat de A. regeering zeer spoedig gedwongen kan zijn, de aandacht van de E. en F. regeering op de noodzakelijkheid van volledige schadeloosstelling te richten.

Met 't oog op de ongeoorloofde methoden, die de E. en F. overheid toepassen, kan de regeering der V. S., heet het verder, het onrecht, dat de burgers van de V. S. geleden hebben en verder lijden, niet dulden.

De V. S. verwachten, dat de thans toegepaste maatregelen ophouden. Alleen een radicale verandering in het tegenwoordige optreden en alleen het volledig herstel van de rechten als onzijdige staat zal de regeering van de V. S. bevredigen.

Wil dit zeggen, dat Amerika van E. en F. een afzien verwacht van 't naar een haven opbrengen van de neutrale schepen? Wij gelooven 't niet. In de nota zelf komt eigenlijk al een bemiddelingsvoorstel voor.

Ten opzichte van de behandeling van gesloten poststukken heit de A. regeering over tot de opvatting, dat de categorie van poststukken, waartoe offerten, wissels, rentebewijzen en dergelijke papieren van waarde behooren, behandeld moeten worden als waren of andere bezittingen, en daarom op gelijke wijze aan de uitvoering van de rechten van oorlogvoerenden onderworpen zijn. Ook postwissels, chèques, bankbiljetten en andere middelen ter vervanging van geld moeten eveneens als waren worden beschouwd. Daarentegen moet correspondentie, met inbegrip van verschepingsorkonden en lijsten betreffende postwissels, zelfs indien zij op hetzelfde schip met de waren, waarop zij betrekking hebben, vervoerd worden, naar de meening van de A. regeering, als „echte correspondentie” beschouwd worden. Deze heeft dan recht op vrije doorzending.

Dit onderstelt echter een onderzoek, want op verklaringen van vastelast controleurs wordt zonder onderzoek niet meer

afgegaan. Toen in brieven stukjes rubber gevonden of ondersteld werden was er reden tot onderzoek, nu zal er reden te meer komen, om na te gaan, of geen chèques of andere geldpapieren smokkelwaar in de stukken zit. Hierdoor lijkt 't antwoord op de nota als aangewezen: Uw voorstel blijft onderzoek noodig maken, met alle daaraan verbonden nadeelen, maar de „echte correspondentie” zal daarna vrij worden doorgezonden!

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

Tijdschrift voor het Binnenlandsch Bestuur.

De volgende onderwerpen worden in de Maart-aflevering behandeld:

I. In welke staatkundige verhouding hebben eertijds, n.l. in de 17e en volgende eeuw de Lampongs tot Banten gestaan? door H. van Vleuten. De schr. stelt deze vraag naar aanleiding van het ter zake voorkomende in het Voorbericht van de geschiedkundige schets der Lampongs, gepubliceerd in de Januari-afl. van het Tijdschr. B. B. en beantwoordt haar na raadpleging van het academisch proefschrift van Raden Dr. Hoesein Djajadiningrat: „Critische beschouwing van de Sadjarah Banten”, welk werk een diepgaande studie inhoudt over de onderwerpelijke aangelegenheid. De heer v. Vl. komt tot deze conclusie: „Wegens hunne onderwerping door Hassanoeddin, de eerste Moslimsche vorst van Banten, hebben de Lampongs als een onderhoorigheid deel uitgemaakt van het gebied van dit rijk en heeft de daadwerkelijke overheersing dezer landstreek door de opvolgende Sultans van Banten, blijkens de door hen uitgegeven piagem's, welke authenticiteit boven twijfel is verheven, zeker lang tot in de 18e eeuw geduurd”.

II. Kunnen door Inlanders ontgonnen, met overjarige gewassen — als hevea e.d. — beplante gronden aan niet-Inlanders in landbouwconcessie worden uitgegeven? door C. Lulofs. Voor de economische ontwikkeling der Buitenbezittingen vooral, acht schr. het bevestigend beantwoorden dezer vraag zeer wenschelijk. Een enkel argument van de vele door den schr. aangevoerd, luidt: „De Inlanders zijn wel in staat tuinen aan te leggen en tot een zekeren wasdom te brengen, maar zoo gauw het tappen moet beginnen, en de verwerking van het melksap tot rubber, gaat de exploitatie van een hevea-aanplant de krachten en de vermogens van den Inlander ten eenenmale te boven”.

III. Vergelijkend overzicht van de in de Buitenbezittingen van de Inlandsche bevolking geheven directe belastingen over 1914, door J. Roest. Schr. geeft cijfers, doch geen beschouwingen.

IV. Een middel, dat door den dessaman kan worden aangewend om zonder groote onkosten, een goede winst te maken, door Raden Toemenggoeng Pringgwinoto. Schr., regent van Toeban, wijst op het nut der castratie van voor de voortplanting ongeschikte bokken, rannen en hanen, waardoor de verkoopwaarde dezer dieren belangrijk hooger wordt.

V. Van een bedrijf, dat de bevolking goed te stude kan komen. Schrijver dezer bijdrage is weer de Regent van Toeban; hij dringt er op aan dat de bevolking, als weleer, voor het weven van kleedingstukken gebruik zal maken van de grondstoffen welke de eigen bodem voortbrengt, met name kapok van den kapasboom. Blijkbaar verwacht schr. zelf niet veel succes van zijn plannen als hij zegt: „Ongetwijfeld zal men de spin- en weefkunst later nog alleens als een curiosum (op Java) aantreffen”.

De rubriek korte mededeelingen dezer afl. bevat o.m.: Eenige cijfers omtrent de koffiecultuur in de residenties Sumatra's Westkust en Tapanoei, door C. L. — Plaatselijke kassen ter Sumatra's Westkust, naar een verslag van J. D. L. le Fèvre, door C. L. — De leiding der volkevolving, door C. L.

Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona.

De April-afl. bevat o.m. de volgende opstellen: Bijdrage tot de kennis der boschgesteldheid van de residentie van de Oostkust van Sumatra, door P. van Zon. — De grootte van houtvesterijen, door F. W. Snepvangers. — Lart de grouper les chiffres, door J. A. van Denter. — Rapport over de samenstelling en de werkwijze van de reminrichting, toegepast in een railbaan van 60 c.M. spoorbreedte in het boschdistrict Padangan, door M. C. Praasterink. — Verbetereing van de boekhouding van de gegevens over de boschgesteldheid. — Convergentie van inrichting en beheer, door J. R. Beversluis. — Een Britsch-Indische houtvester op Java, door E. H. B. Brascamp. — Het einde van den djati op Rosengain! door E. H. B. — Dr. R. D. M. Verbeek: Opgave van geschriften over geologie en mijnbouw van N. O.-I., besproken door E. H. B. B.

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van afl. 2, dl. 56: Over de beteekenis der agglutinatieve van dysenterie-stammen met menschen sera, door E. P. Snijders. — Korte aantekeningen op de jaarrapporten over 1914. Malaria, Dysenterie, Kala-azar, Beri-Beri, Pellagra, door Dr. J. C. J. C. Smits. — Sporotrichose. Voordracht door Dr. K. B. M. ten Brink (met ill.). — Eenige opmerkingen naar aanleiding van het eerste kwartaalverslag 1915 van den dienst der pestbestrijding, door P. C. Flu. (De kritiek betreft vooral het 3e hoofdstuk: Ontsmettingsdienst). — Twee gevallen van gangreen van één der onderbenen, door J. L. van der Kloet.

Bodemcongres te Djocjakarta.

Bij Fuhri en Co. te Soerabaya is verschenen het programma van het „Algemeen Nederlandsch-Indisch bodemcongres met demonstratieve tentoonstelling, te houden te Djocja van 25 t/m. 28 Oct. 1916, onder de auspiciën van het Ned. Indisch Landbouw-Syndicaat.”

Dit programma bevat o.m. de namen van het Hoofdc Comité en andere commissie-leden en medewerkende instellingen; mededeelingen over de samenstelling van een bij die gelegenheid uit te geven verzamelwerk in 2 deelen, waarin zal worden vastgelegd den huidige stand van wetenschap en praktijk betreffende den bouwgrond; eene opgave van de onderwerpen waarover voordrachten zullen worden gehouden enz.

Het visscherij-bedrijf te Bagan-Si-Api-Api.

Omtrent de resultaten van het visscherij-bedrijf te Bagan-Si-Api-Api gedurende het afgelopen jaar vindt men uitvoerige gegevens in No. 16 der „Korte Berichten”. Het ondervolgende is daaraan ontleend:

Het mag bekend geacht worden, dat het visscherij-bedrijf te Bagan-Si-Api-Api geheel in handen is van de Chineesche bevolking dier landstreek en voornamelijk bestaat uit de z.g. djermaal- en ambai-visscherij. Eerstgenoemd bedrijf is

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

**Blikgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams**

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog, Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

PIET HEINSTRAT 129

A. BONNS,
voorh. F. J. HÜBSCHER & ZONEN.

Magazijn van Prima Schoeisel
REPARATIE-INRICHTING 1e klas.

Telefoon Haag 6255

GEVESTIGD 1894.

Sigaren Ex- en Import-Maatschappij

voorh. L. LANGE.

Leverancier van Z.K.H. PRINS HENDRIK DER NEDERLANDEN
HERTOG VAN MECKLENBURG, ENZ.

Lange Voorhout 86. 's-Gravenhage.

Speciale verpakking voor de Tropen.

HOOGFIJNE LICHTBREMER SIGAREN

..... GEIMPORTEERDE HAVANA SIGAREN

Kledingmagazijnen P. VAN DEN BRUL

AMSTERDAM
—
DEN HAAG
—
GRONINGEN
—
HOORN
—
LEEWARDEN
—
HILVERSUM.

ONZE GEMAAKTE

**HEEREN-, JONGEHEEREN-
en KINDERKLEEDING**

is BEKEND SOLIDE en munt
uit door Eleganten Pasvorm
en KEURIGE AFWERKING

Kleedermakerij van den eersten rang

SEMI EMAILLE FOTO'S

op Broche, Dasspelden, Manchetknoopen
en Aanhangers, NAAR ELK PORTRET,
bestelt U het best bij:

A. M. A. SUSAN

Regentesselaan 108 - Telefoon Haag 6757
Boekhorststraat 14 - Telefoon Haag 3305

BROCHE vanaf 70 cent.

C. HOYNG,

Spuistraat 20-22 Den Haag.

AMSTERDAM - UTRECHT.

Onze Geïllustreerde Catalogus is een
uitstekende handleiding om zich op
huishoudelijk gebied in te richten.

TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS
VORKEN, MESSEN, GASOLINELAMPEN.

Prijscourant gratis.

Adverteeren doet verkoopen.

de kustvisserij, middels permanente onverplaatsbare inrichtingen en is van meer betekenis dan die met behulp van drijfnetten.

Van hoe grooten omvang het visscherij-bedrijf in deze streek is, valt af te leiden uit den omvang van den export aan visscherij-producten, welke in 1915: 36 miljoen K.G. omvatte ter waarde van ca. 4 miljoen gulden.

Deze export werd onderverdeeld in de volgende soorten:

Soorten.	Hoeveelheid in pikol.	Waarde in guldens.
Gedroogde visch	300.000	2.100.000
Trassie	200.000	1.200.000
Gedroogde garnalen	20.000	300.000
Garnalenschillen	40.000	200.000
Nat geconserv. garnalen	20.000	60.000
Vischmaag		40.000

f 3.900.000

Het ligt voor de hand, dat ten behoeve van dit visscherij-bedrijf een enorme invoer van zout plaats heeft.

In 1915 bedroeg deze invoer van zout 16.700.000 K.G.

Zeer belangrijk is de uitvoer van visch naar de Straits Settlements, met welk gebied het verkeer wordt onderhouden door Chineseesche schoeners en één stoomschip, zomede met een motorschip van de K.P.M. Het meerendeel van de vischproducten uit Bagan-Si-Api-Api gaat evenwel nog naar plaatsen binnen het tolgebied van Nederlandsch-Indië, vnl. Java.

De in 1915 gemaakte prijzen waren lager dan in de beide voorafgaande jaren.

Burgerlijke Openbare Werken in Ned.-Indië.

Eerst nu is verschenen het tweede gedeelte van het Verslag over 1912 der Burgerlijke Openbare Werken in Ned.-Indië. Het bevat mededeelingen over bruggen en wegen.

Van het Verslag over 1913 verscheen reeds eerder een stuk, waarin de assaineeringswerken behandeld worden.

Hindia Poetra.

Uit den inhoud van het Juni-Nr.: Van ziekten en van bandjirs, door H. F. Tillema, (Tekst van hoofdstuk I van het spoedig verschijnend 2e deel van den heer Tillema's „Kromoblanda“). — Ons zieleleven, door R. M. S. Soerikoesoemo. — „Dolle Hans“ van Jan Fabricius, door J. H. François. — Javaansche bewerking van Vondel's „Lucifer“. — Van den Jogjaschen Prinsenvond. — Verder bevat dit Nr. weder een gedicht in proza van Noto Soeroto: „Moederland“.

Toradja'sch leven.

In No. 25 van „Eigen Haard“ vervolgt Mevr. M. Adriani-Gunning haar interessante schetsen over het leven der Toradja's van Midden-Celebes. Thans wijdt ze eene beschouwing aan de priesteressen, wier hulp vooral wordt ingeroepen tot geneezing van zieken. Mevr. A. beschrijft haar als doorgaans eerlijke en eerbare vrouwen, bijna altijd getrouwd, en in het dagelijksch leven niet van andere vrouwen te onderscheiden. Eene goede Toradja'sche priesteres is steeds eene interessante vrouw. — Eenige aardige foto's vergezellen de beschrijving.

De Indische Mercur.

No. 24 opent met den tekst der redevoering van Prof. Dr. F. A. F. C. Went, uitgesproken te Utrecht den 6en Juni j.l. en getiteld: „De plicht der vaderlandsche wetenschap jegens tropisch Nederland“. In hoofdzaak bepleit Prof. W. de beoefening der natuurwetenschappen, op welk gebied Nederland zijn plicht tegenover Indië eeuwenlang schandelijk heeft verwaarloosd, terwijl pas in het laatste deel der negentiende eeuw eene verandering ten goede is ingetreden.

Dr. A. H. Berkhout bespreekt de agrageologische studie van den heer J. van Baren, die eerstdaags naar Indië vertrekt om een reis te maken over Java en Sumatra, ten einde het ontstaan van den cultuurbodem na te gaan.

Verder de gewone rubrieken: De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Verslagen van Maatschappijen enz., zomede een opgave der afdeling Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut, omtrent nieuwe literatuur over vezelstoffen, aetherische oliën enz.

Gids voor Kaapstad.

In de veronderstelling daarmede in den geest te handelen van den uitgever, maken wij alsnog melding van het navolgende bericht in het voorlaatste nummer van de Ind. Mercur.

„Bij de firma J. H. de Bussy, te Amsterdam, verscheen ten gerieve der reizigers om de Kaap, een Gids voor Kaapstad en omstreken. Genoemde firma zal een ex. aan eventuele passagiers gaarne zonder berekening toezenden.“

Indische taalstudie.

Het Nederl. Bijbelgenootschap, dat zijne taalgeleerden naar Ned. O Indië uitzendt ter bestudeering van de Indische talen, heeft na den terugkeer van den bekenden taalgeleerde dr. N. Adriani, onlangs voor Indië beschikbaar gesteld dr. H. van der Veen, die in Nov. j.l. te Leiden is gepromoveerd tot doctor in de taal en letterkunde van den O.-Indischen archipel op een proefschrift, getiteld „De Noord-Halmahera'sche taalgroep tegenover de Austronesiese talen.“

De oorspronkelijke bedoeling van 't Ned. Bijbelgenootschap was, dezen taalgeleerde te zenden naar Halmahera, het terrein van de Utr. Zend. Vereniging.

Op aanraden van dr. Adriani en op verzoek van zendeling Van de Loosdrecht van den Geref. Zendingbond heeft het bestuur van dezen Bond aan het Ned. Bijbelgenootschap verzoekt om genoemde taalgeleerde te zenden naar Midden-Celebes, waar naar algemeen gevoelen de taalstudie vruchtbaarder zal wezen, gezien het feit, dat aldaar ongeveer twee honderd duizend menschen één zelfde taal spreken.

De Utr. Zend. Vereen. heeft het algemeen zendingbelang hooger stellend dan de belangen van haar eigen zendingsterrein, dit offer uit liefde zich laten welgevalen.

En 't Ned. Bijbelgenootschap, heeft na ernstig onderzoek gunstig beschikt op 't verzoek van den Geref. Zendingbond. Dr. van der Veen, zal ongeveer Juni, na zijne studiën bij dr. Adriani te de Bilt te hebben volbracht, naar Midden-Celebes vertrekken. (Java-Bode).

Een Nederlandsch Belang.

Men verzoekt ons alsnog de aandacht te vestigen op een artikel van den heer Fred. Oudschans Dentz in het April-Nr. van Neerlandia, getiteld: Een Nederlandsch belang. Nederlandsche arbeid in Britsch-Guyana.

De heer Dentz maakt hierbij melding van de benoeming eener Commissie door den Gouverneur van Britsch-Guyana, om een onderzoek in te stellen naar het bestaand systeem van zee- en rivierkustbescherming der kolonie en de daaruit voortvloeiende kosten.

Deze commissie zal ook haar licht moeten ontsteken en een deskundige zoeken in ons land, waartoe de tusschenkomst is ingeroepen van Jhr. H. F. C. Hora Sicama, die met vrucht van 1878—1882 in Britsch Guyana als hoofdingenieur van openbare werken (Chief Engineer of Public Works) is werkzaam geweest.

Met trots wijst de heer O. D. er op dat het een Nederlander was, die voor deze Engelsche kolonie veel belangrijks heeft tot stand gebracht en wiens naam bijzonder hoog staat aangeschreven.

Leeszaal Heulstraat 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West“, Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 'smorgens 9—6 uur 's namiddags:

De Planter, De West, Suriname, De Surinaamsche Bode, Sumatrapost, Sumatrabode, De Padanger, De Sumatra Courant, Javabode, Bat. Nieuwsblad, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Atjeh's Nieuws- en Advertentieblad, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, De Banier, Het Witte Kruisblad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, enz., benevens 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften en tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door Recht, De Stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Nederl. Zending-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor den handeldrijvende en industrieelen middenstand, Exportblad,

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad; De Locomotief; Het Soer. Handelsblad; De Sumatra Post; De Sumatra Bode; Tjahaja Sumatra; De Ind. Mercur; Weekblad voor Indië; De Banier; De Ind. Gids; De vrouw in de XXe eeuw; Neerlandia; Bandera Wolanda; Koloniaal Tijdschrift; Vrede door Recht; Onze Vloot; Maandblad voor Vrouwenkiesrecht; Theosophisch Maandblad; Handelsberichten van het Min. van Landbouw; Korte ber. voor Landbouw, Nijverheid en Handel; Publicaties v. h. Ned. Ind. Landbouw Syndicaat; Archief v. d. Suiker-Industrie in Ned. Indië; Korte verslagen van de Verg. der Tweede Kamer der Staten-Generaal; Brochures, enz. benevens een Bibliotheek.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

HOOFDBESTUURSVERGADERING op Zaterdag 1 Juli 1916, ten 2 ure n.m. en JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING denzelfden dag, ten 2 1/2 ure n.m., in een der bovenzalen van het Restaurant „de Vergulden Turks“, Breestraat te Leiden.

Voor de Agenda's zie Kol. Weekbl. No. 23, van 8 Juni j.l.

De Secretaris,
E. F. GROOSS.

Van het Hoofdbestuur der Vereen. „Oost en West“

Geldelijke Verantwoording van het Hoofdbestuur der Vereeniging „Oost en West“, over het jaar 1915.

Ontvangsten.

Saldo in kas op 1 Januari 1915	f	78.57
1. Contributie van leden in administratie bij het Hoofdbestuur	„	1562.13
2. Contributie van de afdelingen	„	1261.50
3. Verkoop van boekwerken	„	80.73½
4. Bijdrage in de huishuur	„	150.—
5. Van de Nederlandsch Indische Handelsbank	„	2201.09
6. Van de Rijkspostspaarbank	„	1350.—
7. Rente	„	113.21
8. Ondersteuningsfonds	„	135.—
9. Studiefonds	„	100.—
10. Koloniaal Weekblad	„	242.86
11. Subsidie van de Regeering	„	3000.—
Totaal	f	10275.09½

Uitgaven.

1. Inlichtingendienst	f	1272.86
2. Koloniaal Weekblad	„	1736.45½
3. Nederlandsch Indische Handelsbank	„	3039.99
4. Rijkspostspaarbank	„	957.74
5. Drukwerken	„	214.11
6. Receptiekosten	„	96.67
7. Onderhoud en loonen	„	220.90½
8. Administratiekosten	„	111.30
9. Huishuur	„	699.96
10. Toelagen	„	400.—
11. Gas, waterleiding en telefoon	„	377.57½
12. Gledleening	„	100.—
13. Inrichtingskosten	„	10.45
14. Bewaarloon aan de Nederlandsche Bank	„	10.62
15. Ondersteuningsfonds	„	501.65½
16. Studiecommissie	„	149.83
17. Onkosten inning contributie	„	114.70
18. Terugbetaling van contributie	„	6.—
19. Diverse uitgaven	„	63.21
20. Reis- en verblijfkosten	„	117.50
21. Propaganda	„	96.13
Saldo in kas op den 31 Dec. 1915	„	37.43½
Totaal	f	10275.09½

BEËEDIGD EXPERT.
Inkoop van Oud-Indische Brillanten, Paarden, Juweelen, enz.
N. BLOM,
 Nieuwe Heerengracht 25. Tel. Interc. 8320.
 AMSTERDAM.

A. KOGELS & ZOON
 Prinsestraat 52-56 - Tel. 2825. - Den Haag.

Nieuwste modellen LINCOLN SHOES

Suede, zwart of gekleurd Glacé en Lak.

Wekelijksche verzending naar de Tropen.



Vraagt onze volledige Catalogus.

VERKOOPHUIS
 GR. HERTOGINNELAAN 103-105-107
 Tramhalte 7 en 13 DEN HAAG
 halte Valeriusstraat

Eenig adres voor hen die zich goed en voordeelig van nieuwe of Tweedehands Meubelen willen voorzien. —

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND
 van 10 tot 4 uur.

LUXE BROODFABRIEK PAUL C. KAISER
 HOFLEVERANCIER

Hebt Gij onze BESCHUIT al geproefd? Ook de Zoute BOLLETJES, STENGELS KRAKELINGEN, enz.?

Japansche Kunst

THEEHANDEL THEESALON

Van Yeen & Co.
 Plaats 33 - Tel. H. 2375



Kleermakerij UNICUM
 Hofspui 10 (5de Huis vanaf) DEN HAAG. - Tel. 4947

CHEMISCH REINIGEN REPAREREEN KEEREN

VERMAKEN MODERNISEEREN OPNIEUW VOEREN OPPERSEN

OPZETTEN van zijden revers STOPPAGE (onzichtbaar stoppen) van Dames en Heerenkleding.

Bijz. geschoolde Uniformwerkers, te kl. D. en H. Coupeurs

UNICUM bepaald den prijs vooruit.
 Alle werkzaamheden geschieden bij ons op eigen atelier.

Activa.	
1 Obligatie N.W.S. nominaal groot f 1000 ad 77½ ad 3 %	f 776.25
6 Certificaten N.W.S. nominaal groot f 100 ad 77½ ad 3 %	465.75
8 Certificaten N.W.S. nominaal groot f 100 ad 66½ ad 2½ %	534.—
4 maanden rente van f 1600 ad 77½	16.—
6 maanden rente van f 800 ad 66½	10.—
229 aandelen in de N.V. „Boeatan” nominaal groot f 11450.—	pro memorie.
Nog te innen contributiën na afschrijving der dubieuse posten	2021.—
Saldo op 31 December 1915 op het Rijks-postspaarbankboekje 178	379.30
Idem op 31 December 1915 op het Rijks-postspaarbankboekje no. 4996	239.13
Saldo deposito op 31 December 1915 bij de Nederlandsch Indische Handelsbank	2409.50
Saldo in kas bij den penningmeester van het Hoofdbestuur	37.43½
Inventaris na afschrijving van 25 %	95.—
Totaal.	f 6983.36½

Passiva.	
Saldo kapitaal rekening op 31 December 1915	6333.36
Nog te betalen aan de geldleening	650.—½
Onder het saldo kapitaal rekening is begrepen:	
Saldo Ondersteuningsfonds op 31 Dec. '15	f 120.49½
Saldo Studiefonds op 31 Dec. '15	418.86
Totaal.	f 6983.36½

's-Gravenhage, 31 December 1915.

De Penningmeester,
HARTING.

Goedgekeurd in de Hoofdbestuursvergadering van den 29 April 1916.

Namens het Hoofdbestuur:
BAKHUIZEN VAN DEN BRINK,
Voorzitter.

's-Gravenhage, 17 Juni 1916.

Aan de Vereeniging „Oost en West”,
alhier.

De in uwe vergadering van 3 Juli 1915 benoemde Commissie voor het nazien der geldelijke verantwoording over het dienstjaar 1915, heeft de eer te rapporteren, dat zij de in hare handen gestelde boeken en stukken heeft onderzocht en met de haar vertoonde justificatoire bescheiden vergeleken, en dat zij, op grond van hare bevindingen, vrijheid vindt u aan te bevelen de Balans en verantwoording over 1915 goed te keuren, en het Hoofdbestuur voor zijn beheer te dechargeeren, onder dankbetuiging aan den heer Penningmeester voor zijn zorgvuldig beheer.

De Commissie voornoemd:
(w.g.) A. H. G. FOKKER,
A. K. NOLTHENIUS,
Ch. P. J. BLOK.

Begroting van Ontvangsten en Uitgaven van den penningmeester van het Hoofdbestuur der Vereeniging Oost en West, over het jaar 1917.

Ontvangsten.	
Contributiën van de afdelingen	f 1400.—
Idem van leden in administratie bij het Hoofdbestuur	1600.—
Huishuur	150.—
Rente	100.—
Verkoop boekwerkjes	100.—
Baten van het Koloniaal Weekblad	9000.—
Subsidie van de Regeering	3000.—
Saldo in kas op 31 December 1915	37.43½
Totaal.	f 15387.43½

Uitgaven.	
Koloniaal Weekblad	f 9000.—
Administratiekosten	150.—
Toelagen aan secretaris en penningmeester	450.—
Inlichtingendienst	3000.—
Huishuur	700.—
Reis- en verblijfskosten	250.—
Onkosten inning contributiën	150.—
Inrichtingskosten	50.—
Drukwerken	500.—
Telefoon, gas- en waterleiding	400.—
Propaganda	100.—
Onderhoud en loonen	200.—
Ondersteuningsfonds	100.—
Studiefonds	100.—
Onvoorzien uitgaven	50.—
Vermoedelijk saldo op 31 December 1916	187.43½
Totaal.	f 15387.43½

's-Gravenhage, 1 Januari 1916.

De Penningmeester,
HARTING.

Verslag van het Fonds van bijstand, opvoeding en leiding van in Nederland studeerende jongelieden, over het jaar 1915.

Ontvangsten.	
1 Januari. Saldo in kas	358.37
31 December. Bijdrage uit de kas van het Hoofdbestuur	f 100.—
Rente	10.32
Totaal.	f 468.69

Uitgaven.	
28 Februari. Administratiekosten van den Secretaris	f 2.10
Aan de firma Benier en Co. voor geleverd typewerk	12.39
3 Maart. Aan idem voor idem	6.84
31 Maart. Receptiekosten ten behoeve van de vergaderingen der Studie-Commissie	3.40
13 November. Aan de commissie van het Koloniaal Onderwijs Congres	25.10
31 December. Saldo in kas	418.86
Totaal.	f 468.69

's-Gravenhage, 31 December 1915.

De Penningmeester,
HARTING.

Verslag van het Fonds tot ondersteuning van personen, commissies en instellingen over het jaar 1915.

Ontvangsten.	
1 Januari. Saldo in kas	f 375.87½
15 December. Bijdrage van eenige afdelingen aan de contributie van het Oranje-Kruis	35.—
31 December. Bijdrage uit de kas van het Hoofdbestuur	100.—
Gekweekte Rente	11.27½
Totaal.	f 522.15

Uitgaven.	
31 Januari. Contributie aan het Algemeen Nederlandsch Verbond	f 2.50
15 Februari. Idem aan het Oranje Kruis	50.—
28 Februari. Administratiekosten aan den Secretaris	1.20
6 Maart. Contributie aan het Kartinfonds	5.—
10 Maart. Idem aan de vereeniging Vrede door Recht	1.05
31 Maart. Receptiekosten tijdens de vergaderingen ten behoeve van de Curaçao-Commissie	10.—
15 April. Bijdrage door het Hoofdbestuur ten behoeve van de noodlijdenden te Curaçao, Aruba en Bonaire (onkosten rekening matinée)	172.21½
Idem tijdens een Tentoonstelling van Schilderijen van Selma	146.44
1 Mei. Van geleverd gebak aan den hr. Nieuwkerk tijdens de schilderijtentoonstelling ten behoeve van Curaçao	3.20
10 Mei. Contributie van lichtbeelden te Amsterdam	10.05
31 December. Saldo in kas	120.49½
Totaal.	f 522.15

Van den civiel Gezaghebber Keasberrij werd gedurende het jaar 1915 geen afbetaling ontvangen. Het restant schuld aan het renteloos verleend voorschot ad f 60.— is niet begrepen onder het kassaldo op 31 December 1915.

's-Gravenhage, 31 December 1915.

De Penningmeester,
HARTING.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Oproeping van een chemicus, een zoöloog en een technischen bacterioloog voor den burgerlijken geneeskundigen dienst in Nederlandsch-Indië.

Bij den burgerlijken geneeskundigen dienst in Nederlandsch-Indië kunnen — voorloopig in tijdelijken dienst — worden geplaatst: een chemicus, een zoöloog en een technische bacterioloog, met de toezegging, dat zij, wanneer in de daartoe bij de begroting voor het dienstjaar 1917 aan te vragen gelden wordt bewilligd, bij gebleken geschiktheid, in vasten dienst zullen worden benoemd.

De bezoldiging bedraagt f 350 (driehonderd vijftig gulden) 's maands, welke door twee driejaarlijksche verhoogingen van f 75 (vijf en zeventig gulden) 's maands en daarna vijf driejaarlijksche verhoogingen van f 100 (eenhonderd gulden) 's maands tot f 1000 (een duizend gulden) 's maands kan klimmen.

Aan de uitzending uit Nederland wordt verbonden:
a. overtocht naar Nederlandsch-Indië voor landsrekening in de eerste klasse, c. g. ook voor het wettig gezin;
b. eene tegemoetkoming in de uitrustingskosten ten bedrage van f 1000 (een duizend gulden) voor ongehuwden en van f 1350 (een duizend driehonderd en vijftig gulden) voor gehuwden;

c. eene voorloopige bezoldiging van f 150 (eenhonderd vijftig gulden), ingaande met den dag van inschepping naar Nederlandsch-Indië en voortdurende totdat daar te lande de ambtsbezoldiging ingaat.
Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen,

moeten zich vóór 15 Juli a.s. bij gezegeld verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, aanmelden bij afd. D (Personeel) van dat Departement, onder overlegging van:

a. hun diploma;
b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moeten de plaats en de datum van geboorte worden vermeld.

De bezoldiging van in vasten dienst benoemde ambtenaren is onderworpen aan eene korting van 2 ten honderd ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 ten honderd voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij eerste indiensttreding te voldoen, ten behoeve van laatstgenoemd fonds, door gehuwden twee maanden en door ongehuwden ééne maand bezoldiging, en wel in eens of, met bijberekening van rente ad 5 ten honderd 's jaars, in 36 gelijke maandelijksche termijnen. Bij huwelijk eene maand bezoldiging te voldoen op de wijze als zoeven aangegeven. Bij bevordering door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over ééne maand, door ongehuwden éénmaal.

De bijdragen wegens huwelijk worden verhoogd met een percentage afhangende van de leeftijden van man en vrouw. Ook ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, enz., staan de hierbedoelde personen gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren in Nederlandsch-Indië.

(Nederlandsche Staatscourant van 13 Juni 1916 no. 137.)



G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512

□ □ DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN □ □
□ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □
□ □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

HET INDISCH RESTAURANT in Amsterdam is

Hôtel PHILADELPHIA
Leidschekade 94.

Dagelijks van 12 tot 8 uur.

Pension per dag vanaf f 4.— Tevens Europeesche Keuken
Exploitant van het Indisch Huis op de Ten- A. VISSCHER.
toonstelling de Vrouw 1813—1913.

THE BERLITZSCHOOL OF LANGUAGES

WELBEKEND · BU ALLEY · DIE · MET · VERLOF · IN · NEDERLAND · VERTOEVEN

DEGELUK · ONDERWIJS · IN

DUITSCH, ENGELSCH, FRANSCH, SPAANSCH, ITALIAANSCH

LET · OP · HET · JULSTE · ADRES · DER · ORIGINEELE · BERLITZSCHOOL

OVER DE WAALSCHER KERK

58^a NOORDEINDE NIET · BOVEN · KRUL TEL: 2234

1^{ste} Rotterdamse
Maatschappij van verzekering tegen ongevallen
Oude havenkade n.r.1. Plan C, Rotterdam.

Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.

Individuele Ongevallenverzekering,
Automobielverzekering, Enz. Enz.

VRAAGT PROSPECTUS.

Hoofdvertegenwoordiger voor Ned. Oost-Indië
de Heer N. J. TAKKEN te Soerabaia.

„DE OUDE VETTE HEN”
Anno 1680.

DRIEHOEKJES. TEL. HAAG 2480 en 2500.
Hofleveranciers.

BRUINBROOD | **SPORTBESCHUIT**
BESCHUIT
BANKET

RIPPEN
Pianohandel
PIET HEINSTRAT 42
ELANDSTRAAT 17.
Tel. 4683.

Verhuren Stemmen

Adverteeren doet verkoopen.

MARTINUS NIJHOFF - UITGEVER - 'S-GRAVENHAGE

Van Zeevarende Luyden en Zee-Poëten

een inleiding tot
Scheurleer's „Mannen ter Zee” en „van Varen en van Vechten”
door

G. KALFF, Hoogleraar te Leiden.

Een deel van 144 blz. 8vo. — Prijs f 1.25;
in half linnen f 1.75.OPLEIDING VOOR ONDERWIJZERES
aan de Meisjesschool der Vereeniging „Van Speijkschool”.
VAN SPEIJKSTRAAT 34.In het 1e, 2e en 4e leerjaar kunnen nog eenige leerlingen geplaatst worden.
Aangifte des Maandags en des Vrijdags tusschen 2 en 4 uur bij

de Directrice G. W. RUINEN.

Vereeniging OOST en WEST.
Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoort 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.

Teeken- en Schilderlessen.

Lessen in moderne talen.

Fransche-, Duitsche- en Italiaansche Conversatielessen.

Opleiding admittie examens H. B. S. en Gymnasium.

Handwerklessen.

Paedagogische adviezen

Schrijf-, Kopiër- en Vertaalwerk.

Lessen in Machineschrijven en Stenografie.

Ademgymnastiek en hygiënisch spreken.

Lessen aan spraakgebrekkigen.

Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.

Dame als Lectrice of Dame van gezelschap.

Kinderjuffrouw in Indië.

Indische massage en manieure, uitsluitend voor Dames en kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, Ieplaan 11.

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs enz.

Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in Laan van Meerdervoort 187 voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeyst. 100, 's-Gravenhage, { Javaansch,
Maleisch.Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden { Javaansch,
Maleisch,
Madoereesch.S. TAGOR, Inl. Veearts, Burg. Reigersstr. 51bis, Utrecht, { Maleisch,
Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.

door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10. 50 ex. f 2.80.

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankkosten.

b. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.

door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent. 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

De Kolonie Suriname, door REMAN IRÛS (FRED. OUDSCHANS DENTZ);

II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao. Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten

No. I. De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankkosten

No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankkosten.

No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankkosten.

No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankkosten.

No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankkosten.

No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankkosten.

No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankkosten.

No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankkosten.

No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankkosten.

Vleugels, Piano's
Kunstspel-Piano's, OrgelsVerhuur PIANO's van f 5.- p. mnd of f 50.- p. j. af.
VLEUGELS „ f 8.- „ „ „ f 80.- „ „

REPARATIE - STEMMEN - RUIL.

Afdeling Gebruikte Instrumenten.

Speciale Inrichting
voor het gereedmaken voor de TROPEN.GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149

Blousenmagazijn LA FAYETTE

25 Papestraat - Den Haag

Tel. H. 8966.

BLOUSES - PEIGNOIRS
COSTUUMROKKEN in frotté en linnen.

Indische Uitrustingen.

Schill & Capadose
Hofstraat 17 's-Gravenhage

BANKIERS - KASSIERS.

ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS.

SAFE-DEPOSIT.

OPEN EN GESLOTEN BEWAARNEMING.

DEPOSITO's, PROLONGATIES.

CHANGE.

ASSURANTIE. LEVENSVERZEKERING.

J. v. MOORSEL

Schoolstraat 27 - Den Haag - Tel. 2014

EERSTE HUIS

in: Stoffen, Mouselines en Witte
Goederen. :: Stalen op aanvraag.

GEBR. ALES,

Prins Hendrikstr. 86, Tel. 5169, Den Haag

SPECIALITEIT IN WITTE GOEDEREN.
COMPLETE UITZETTEN.

BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL

E. VAN ANDEL, WEIMARSTRAAT 16a bij de
Suezkade, DEN HAAG.Levering van abonnementen op alle
Binnen- en Buitenlandsche Dag- en Weekbladen, Tijdschriften
en Modeplaten.

ADVERTENTIE-BUREAU.

Grootte keuze Geïllustreerde Briefkaarten.

LEESBIBLIOTHEEK in 4 talen.

(De nieuwste uitgekomen werken worden direct opgenomen.)

VAN SEVENTER & PALUDANUS

KLEERMAKERIJ

Heerengracht 38 - Telefoon 4214

Draagt onze reclame
COLBERT-COSTUUM
naar maat van f 35.—

Diverse dessins prima Engelsche Stoffen - Solide bewerking.

Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.



FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 773.



Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

WIJTENBURG-MOLL

MEUBILEERING
BEHANGERIJ STOFFEERDERIJ
INRICHTING VAN VILLA'S EN HUIZEN
in huur per maand en per jaar.

Anna van Saxonplein 2 - 's-Gravenhage - Tel. 7255

American Hotel - Amsterdam

Hotel en Café-Restaurant le Rang.

Schoonste Ligging - Moderne Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.
Tel. Interc. 4737. Code 5th Edition A. B. C.

F. C. DE BRUYN

Magazijn van Comestibles en Fijne Vleeschwaren
LEVERT UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT
ARTIKELN TEGEN BILLIJKE PRIJZEN.
Bestellingen worden dagelijks opgenomen en franco
thuis bezorgd.

Vraagt Prijscurant. Neemt Proef.
Telefoon 3361 - Danckertstraat 43.

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma T. C. B. TEN HAGEN
en bij alle Boekhandelaren verkrijgbaar:

GEILLUSTREERD

Nederlandsch Conservenboek

VOLLEDIGE HANDLEIDING

VOOR

H.H. Conservenfabrikanten, Restaurateurs en Koks,

ALSMEDE VOOR

Particulier gebruik

DOOR

LEONARD G. BOL.

Prijs: ingenaaid f 2.40
gebonden - 2.90

Brengt een bezoek aan **BOEATAN**
: Magazijnen van **INDISCHE KUNSTNIJVERHEID** :

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.

Kimono's.

TANDHEELKUNDIGE INRICHTING, Nieuwstraat 10.

E. J. OFFERHAUS, Dentist.

KUNSTTANDEN.

GEBITTEN.

Spreekuur alle werkdagen 9-12-11¹/₂-4. DEN HAAG, Telefoon 7352.

Confiserie en Chocolaterie Royales

J. A. KRUL.

Grand Salon de Rafrâchissements NOORDEINDE 44,

Vraagt onze CHOCOLADE (alleen prima merken),
FIJNE BONBONS en HAAGSCHE HOPJES.

STENDERT BRUIN

Valeriusstraat en Lubeckstraat

TELEF. 6359.

MANUFACTUREN, LINGERIEËN,
MODE ARTIKELN.

CONFECTIE.

CORSETTEN.

Sigarenmagazijn

W. H. RUSMAN

Weimarstraat Den Haag

hoek van Bylandtstraat 89-91.

TELEFOON HAAG 8392.

WISBRUN & LIFFMANN.

Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.

DAMES MODEARTIKELN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELN.

Vraagt Uwen langanan „**HIGHSPEED**” POETSCHREME
van de American Company of Chemical Products.

Hoofdagent voor Nederland A. J. A. MUSSERT, 's-Hertogenbosch.

Met **HIGHSPEED** poetst gij Uw zilver, koper en nikkel in een minimum tijd.

P. B. VAN MOORSEL & CO

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het geheel
of ged. installeren van woningen.

ROTTERDAM, STATIONSWEG 42A DEN HAAG, PRINSESTRAAT 19-21

P. Hopman

Fotograaf.

Speciale Inrichting voor Schetsfoto's, in alle formaten.
Zeer billijke prijzen. Zie Etalage.

(Reclame) FOTO'S CABINET, in f 1.50
massief eiken lijstje.

J. B. HEIJDEMAN,

CONFISEUR. - PATISSIER.
Valeriusstraat 3, Tel. H. 7857.

Speciaal adres
Zoute Krakelingen.